

مجموعه نظرات عمومی کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد

ترجمه غیررسمی

نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱)

بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق کودک: اهداف آموزش

کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد

۱۷ آوریل ۲۰۰۱

گروه ترجمه کمیته پژوهش، انجمن حمایت از حقوق کودکان

مرداد ۱۳۹۹

GENERAL COMMENT NO. 1 (2001)

ARTICLE 29 (1): THE AIMS OF EDUCATION,

Convention on the Rights of the Child

United Nations - Committee on the Rights of the Child

CRC/GC/2001/1

17 April 2001

General Comment No. 1 (2001) - Article 29 (1): The Aims of Education, Convention on The Rights of The Child

The United Nations Committee on the Rights of the Child

UN Doc Code: CRC/GC/2001/1

17 April 2001

نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱) — بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق

کودک: اهداف آموزش

مؤلف: سازمان ملل متحد — کمیته حقوق کودک

کد سند در سازمان ملل: CRC/GC/2001/1

تاریخ انتشار متن اصلی: ۱۷ آوریل ۲۰۰۱

تاریخ انتشار ترجمه فارسی: مرداد ۱۳۹۹

مترجمان: مهسا غلامعلی زاده، ساناز میربها، غزل دستوری،

ضحی جعفری، نسیم ولی جانی، مهرنوش امیدوار، حمید

فراهانی، مهدی سرمدی راد

ویرایش و مقابله با متن انگلیسی: شیوا شریف زاد

ویرایش فنی و صفحه آرایی: یاسمین حشدری

انتشار متن فارسی: گروه ترجمه کمیته پژوهش - انجمن حمایت

از حقوق کودکان

• انجمن حمایت از حقوق کودکان با هدف تفهیم، تبلیغ و ترویج اصول

پیمان نامه جهانی حقوق کودک در سال ۱۳۷۳ با مجوز ۱۱۳۳۸ از وزارت کشور

در ایران تأسیس شده است.

• کلیه حقوق معنوی این ترجمه متعلق به پدیدآورنده آن یعنی انجمن حمایت از

حقوق کودکان است.

• هرگونه استفاده از این ترجمه مشروط بر اینکه جنبه انتفاعی نداشته باشد، با

ذکر نام انجمن حمایت از حقوق کودکان و نام مترجمان و ویراستاران بلامانع است.

• هرگونه تغییر یا تحریف در این ترجمه و نشر آن به همراه نشان و نام انجمن

حمایت از حقوق کودکان، بدون اجازه انجمن حمایت از حقوق کودکان ممنوع است.

• تکثیر و چاپ این ترجمه به قصد فروش یا بهره برداری مادی به هر طریق

بدون اجازه انجمن حمایت از حقوق کودکان ممنوع است.

• این ترجمه غیررسمی است و صرفاً برای اهداف پژوهشی و ترویجی انجام

شده است.

فهرست

۴	مقدمه مترجمان.....
۸	پیوست ۹: نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱). ماده ۲۹، بند ۱: اهداف آموزش.....
۸	بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق کودک.....
۹	مشروح نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱): اهداف آموزش.....
۱۷	آموزش حقوق بشر.....
۱۸	اجرا، پایش، و بررسی و ارزیابی.....
۹	اهمیت بند یک ماده ۲۹.....
۱۱	کارکردهای بند یک ماده ۲۹.....

مقدمه مترجمان

اوایل سال ۱۳۹۸، که برای بار اول ایده ترجمه نظرات عمومی کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد در کمیته پژوهش انجمن حمایت از حقوق کودکان مطرح شد، اعضا از آن استقبال کردند. برای ترجمه این متون دو راه در پیش رو بود، راه اول که ساده تر و سراسر است تر بود، سپردن کار به مترجمانی بود که به صورت حرفه ای کار ترجمه می کنند. راه دوم، که پُریچ وخم تر به نظر می رسید، تشکیل گروهی بود از علاقه مندان با دانش قابل قبول در زبان انگلیسی و پیش بردن کار به صورت کارگاهی، با هم آموزی و جست و جو و درگیر شدن با متن و مفاهیم و ابعاد آن و البته تقویت تسلط اعضا بر زبان فارسی. راه اول فقط یک خروجی داشت: دستیابی به متن ترجمه شده در زمانی کوتاه، اما راه دوم، گرچه زمان بیشتری می طلبد، فرایندی بود شامل جذب افراد علاقه مند و رشد توانایی ها و مهارت ها و دانش و انجام کاری گروهی و جمعی و رسیدن به سطحی از توانمندی جمعی، به علاوه متن هایی ترجمه شده. حسن اعتماد آقای فرشید یزدانی، مدیرعامل و عضو محترم هیئت مدیره انجمن و رابط وقت کمیته پژوهش، و همچنین سایر اعضای کمیته پژوهش به اعضای گروه ترجمه اعتماد به نفس برگزیدن و تداوم راه دوم را داد. در این مسیر، جلسات متعددی برگزار شد و در این جلسات، در کنار آموزش اصول ترجمه و ویرایش و آشنایی بیشتر با زبان فارسی، بخش هایی که هریک از اعضا ترجمه می کردند خوانده و پیشنهادات و ویرایشی طرح می شد؛ درباره مفاهیم تازه جست و جو می کردیم و با استفاده از نظرات جمع،

یافتن معادل‌های رایج، بررسی معادل‌های پیشنهادی و آموخته‌هایمان از جلسات، هرکدامان کار خود را ویرایشی اولیه می‌کردیم و در انتها، جهت ویرایش نهایی، متن به ویراستاری سپرده می‌شد که هم در حوزه حقوق کودکان تجربه و دانش داشت و هم از مهارت و دانش زبانی بالایی برخوردار بود. و این روند برای متون بعدی نیز همچنان ادامه دارد.

نظرات عمومی کمیته حقوق کودک سازمان ملل متونی هستند که با هدف تشریح عمومی محتوای پیمان‌نامه، از سوی این کمیته منتشر می‌شوند و مکملی عمومی هستند برای پیشنهادات خاصی که این کمیته به هر کشور، جهت بهبود وضعیت حقوق کودک، ارائه می‌دهد. تدوین نظرات عمومی برآمده از چند ضرورت است: اول اینکه حقوق و مفاهیم مندرج در پیمان‌نامه حقوق کودک ارتباطی نظام‌مند باهم دارند و لازم است این ارتباط‌ها به‌صورت مبسوط روشن و تشریح شوند. علاوه بر این، ابعاد مختلف و پیچیده حقوق کودکان و ضرورت‌هایی که بعد از نگارش و تصویب پیمان‌نامه ایجاد شده‌اند ایجاب می‌کنند که نظر کنشگران و نقش‌آفرینان این حوزه به این ضرورت‌های زمانی و مکانی تازه و پیچیدگی‌ها جلب شود. و درنهایت آنکه پیمان‌نامه صرفاً متنی حقوقی - قضایی و مربوط به حقوق «کودک» به‌مثابه موجودی منفرد نیست، بلکه زندگی کودکان ابعاد اجتماعی، جمعی و فرهنگی نیز دارد که در پیمان‌نامه به آن اشاره شده و لازم است این ابعاد تشریح و تبیین شوند. به‌عنوان مثال: امروزه، با رشد مطالعات دوران کودکی و عمده شدن انتقادات و چالش‌های پیرامون سیاست‌گذاری‌ها و ذهنیت‌های بزرگسال‌سالارانه، توجه بیشتری به حق کودکان بر شنیده شدن و مشارکت می‌شود و از این حیث لازم است موضوع منافع عالیة کودکان و ارتباط آن با حق بر شنیده شدن و مشارکت بیشتر تبیین شود. یا در موضوع آموزش، با توجه به اثرات مسائل حول تبعات تبعیض‌های گوناگون و متقاطع مبتنی بر جنسیت، معلولیت، بیماری، قومیت، طبقه، نژاد و... بر آموزش کودکان، باید توجه بیشتری به پیچیدگی‌های حول مسئله دسترسی و استفاده‌پذیری و نتیجه‌بخش بودن آموزش داشت.

نظرات عمومی همچنین راهنمایی هستند برای پژوهشگران، فعالان و کنشگران حوزه کودکان، دست‌اندرکاران سیاست‌گذاری و همچنین دانشجویان و آموزگاران در علوم اجتماعی، روان‌شناسی، حقوق و... این متون ارجاعاتی به سایر اسناد بین‌المللی نیز دارند که می‌تواند راهنمایی برای پژوهشگران و کنشگران فراهم کند. البته که می‌توان به این متون نگاهی انتقادی نیز داشت، چه بسا بازنگری در برخی استانداردها و بهبود و ارتقایشان به واسطه تحولات و شرایط ضروری شود یا حتی تجارب جدید و ضرورت‌ها ما را به اصلاحات جدی در ذهنیت‌هایمان درباره حقوق کودکان رهنمون کنند. در واقع هم پیمان‌نامه و هم این متون محصول شرایط تاریخی بشری هستند و مسائلی مانند گرمایش زمین، بحران‌های زیست‌محیطی، تجارب ناشی از شیوع ویروس کوید-۱۹ و آشکار شدن بحران‌های پنهان جامعه بشری، گسترش روزافزون شکاف‌های طبقاتی، آشکارتر شدن چهره تبعیض‌های پنهان و ساختاری مربوط به نژاد، جنسیت، معلولیت، قومیت، زبان و...، رشد رویکردهای اجتماعی در کنش‌های جمعی و پژوهش‌های مربوط به حوزه‌های معلولیت، پزشکی، روان‌شناسی و روان‌پزشکی، مسائلی مانند برجسته شدن مشارکت و عاملیت کودکان و... ما را به درکی عمیق‌تر و ساختاری‌تر از مسائل و البته اقدام و کنش برای تغییر و بهبود وضعیت جامعه بشری فرا می‌خوانند.

امیدواریم با تداوم کار بتوانیم همه نظرات عمومی کمیته حقوق کودک را به فارسی برگردانیم. در این راه، پذیرای نظرات، پیشنهادات و انتقادات مخاطبان، که قطعاً به بهبود کیفیت کار کمک خواهد کرد، هستیم.

لازم به ذکر است که کلیه پی‌نوشت‌های متن اصلی به پانویس‌ها منتقل شده‌اند و توضیحات مترجمان در پانویس نیز با نشانه [مترجمان] مشخص شده است. همچنین هر جا در متن نیاز به افزودن کلمه‌ای برای روان‌تر شدن متن بوده است، کلمات افزوده داخل {} آمده‌اند.

در پایان لازم است از هیئت‌مدیره انجمن حمایت از حقوق کودکان و همه کسانی که فرصت و شرایط انجام و انتشار این ترجمه‌ها را فراهم

کردند سپاسگزاری کنیم.

متن حاضر که پیش روی شماست نظر عمومی شماره یک کمیته حقوق کودک است که اهداف آموزش مندرج در بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق کودک را تبیین می کند. این متن اهمیت این اهداف، کاربست آن ها و همچنین سازوکارهای لازم برای اجرا، پایش و بررسی میزان پیشرفت اقدامات را شرح و مسئله اهداف آموزش را درمورد مسائلی مانند اهمیت توجه به محیط زیست، مقابله با تعصبات و تبعیض های مبتنی بر نژاد، جنسیت، بیگانه هراسی و... ، نیازهای متنوع کودکان و شرایط خاص تشریح می کند.

گروه ترجمه کمیته پژوهش
انجمن حمایت از حقوق کودکان
مرداد ۱۳۹۹

پیوست ۹ نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱) ماده ۲۹، بند ۱: اهداف آموزش

■ بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق کودک

۱. کشورهای طرف کنوانسیون موافقت می کنند که آموزش کودکان باید در جهت موارد زیر باشد:
 - (الف) رشد کامل شخصیت، استعدادها و توانایی های ذهنی و جسمی کودکان.
 - (ب) ایجاد حس احترام به حقوق بشر و آزادی های اساسی و اصول ذکر شده در منشور سازمان ملل متحد.
 - (ج) ایجاد حس احترام به والدین کودک، هویت فرهنگی، زبان و ارزش های وی، و ارزش های ملی کشوری که در آن زندگی می کند، کشوری که موطن اصلی کودک است و {ارزش} تمدن های متفاوت با تمدن وی.
 - (د) آماده کردن کودک برای داشتن زندگی مسئولانه در جامعه ای آزاد و با روحیه تفاهم، صلح، مدارا، تساوی جنسیتی و دوستی میان تمام مردم، گروه های قومی، مذهبی و ملی و افراد بومی.
 - (ه) ایجاد حس احترام نسبت به محیط زیست طبیعی.

مشروح نظر عمومی شماره یک (۲۰۰۱): اهداف آموزش

اهمیت بند یک ماده ۲۹

۱. بند یک ماده ۲۹ پیمان نامه حقوق کودک اهمیت بسیار زیادی دارد. اهدافی که این ماده برای آموزش تعیین کرده و مورد توافق همه کشورهای عضو قرار گرفته، ارزش بنیادین پیمان نامه را ترویج، حمایت و پشتیبانی می‌کند: کرامت انسانی ذاتی هر کودک و حقوق برابر و غیرقابل سلب او. این اهداف، که در پنج پاراگراف بند یک ماده ۲۹ آمده‌اند، مستقیماً به تحقق کرامت و حقوق انسانی کودک مربوط می‌شوند و نیازهای ویژه رشد کودک و ظرفیت‌های مختلف و در حال رشد او را در نظر می‌گیرند. این اهداف عبارت‌اند از: رشد همه‌جانبه ظرفیت‌های کودک (ماده ۲۹، بند یک، پاراگراف الف)، ایجاد حس احترام به حقوق بشر (ماده ۲۹، بند یک، پاراگراف ب)، تقویت احساس هویت و تعلق (ماده ۲۹، بند یک، پاراگراف ج) و اجتماعی شدن و تعامل کودک با دیگران (ماده ۲۹، بند یک، پاراگراف د) و {تعامل با} محیط زیست طبیعی (ماده ۲۹، بند یک، پاراگراف ه).

۲. بند یک ماده ۲۹، علاوه بر اینکه ابعادی کیفی به حق بر آموزش به رسمیت شناخته شده در ماده ۲۸ می‌دهد و بازتاب‌دهنده حقوق و کرامت ذاتی کودک است، بر لزوم کودک محور^۱ و دوستدار کودک^۲ بودن

1. child-centred

2. child-friendly

آموزش و {ظرفیت} توانمندساز آن هم تأکید می‌کند. این بند همچنین بر اهمیت این مسئله تأکید می‌کند که فرایندهای آموزشی باید بر مبنای اصولی باشند که این ماده تصریح می‌کند: «آموزشی که حق هر کودک است طوری طراحی می‌شود که مهارت‌های زندگی را به او آموزش دهد، ظرفیت‌های کودک را برای بهره‌مندی از همه حقوق انسانی‌اش تقویت کند و فرهنگی را ترویج کند که ارزش‌های متناسب حقوق بشر در آن جریان دارد. هدف {چنین آموزشی} توانمندسازی کودک به‌واسطه توسعه مهارت‌ها، توانایی یادگیری و دیگر ظرفیت‌ها، کرامت انسانی، عزت‌نفس و اعتمادبه‌نفسش است. در اینجا «آموزش» از آموزش رسمی فراتر می‌رود و گستره وسیعی از تجربیات زندگی و فرایندهای یادگیری را دربر می‌گیرد که کودکان را قادر می‌سازد بتوانند به‌صورت فردی یا جمعی، شخصیت، استعدادها و توانایی‌های خود را رشد دهند و زندگی تمام‌وکمال و توأم با رضایتی در جامعه داشته باشند.

۳. در مورد حق تحصیل کودک، مسئله فقط دسترسی نیست (ماده ۲۸) بلکه محتوای آموزش نیز مهم است. آموزش با محتوایی که ریشه در ارزش‌های ذکر شده در بند یک ماده ۲۹ دارد ابزاری ضروری برای هر کودک است تا بتواند در طول زندگی‌اش به واکنشی متعادل و متناسب با حقوق بشر برای رویایی با چالش‌هایی دست یابد که با تغییرات اساسی ناشی از جهانی شدن، فن‌آوری‌های جدید و پدیده‌های مرتبط با آن همراه هستند. این چالش‌ها تنش‌های بین امر جهانی و امر محلی، امر فردی و امر جمعی، امر سنتی و امر مدرن، ملاحظات کوتاه‌مدت و بلندمدت، رقابت و برابری فرصت‌ها، گسترش دانش و ظرفیت جذب آن و امر مادی و امر معنوی را شامل می‌شود.^۲ باین حال به‌نظر می‌رسد که در برنامه‌ها و سیاست‌های

۱. در این زمینه، کمیته حقوق کودک به نظر عمومی شماره ۱۳ (۱۹۹۹) کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در مورد حق بر آموزش اشاره می‌کند که در میان موارد دیگر، به اهداف آموزش مقرر شده در بند یک ماده ۱۳ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هم می‌پردازد. کمیته همچنین توجه کشورهای عضو پیمان‌نامه را به دستورالعمل‌های کلی راجع به شکل و محتوای گزارش‌های دوره‌ای جلب می‌کند که باید براساس پاراگراف ب بند یک ماده ۴۴ پیمان‌نامه ارائه شوند (۵۸/CRC/C، paras. ۱۱۲-۱۱۶).

2. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Learning: The Treasure Within, Report of the International Commission on Education for the 21st Century, 1996, pp. 1618.

ملی و بین‌المللی درمورد آموزش، موارد مندرج در بند یک ماده ۲۹ یا کاملاً فراموش شده‌اند و یا فقط به‌صورت نمایشی و تزئینی ذکر شده‌اند.

۴. بند یک ماده ۲۹ تصریح می‌کند که کشورهای عضو بر این مسئله که هدف آموزش باید طیف وسیعی از ارزش‌ها را در بر بگیرد توافق دارند. این توافق بر مرزهای مذهبی، ملی و فرهنگی که در نقاط مختلف جهان ایجاد شده‌اند غلبه دارد. در نگاه اول ممکن است این‌طور به‌نظر برسد که بعضی از ارزش‌های متفاوتی که در ماده ۲۹ ذکر شده‌اند، در برخی موقعیت‌ها باهم در تضاد هستند. بنابراین ممکن است تلاش‌ها برای ارتقای درک، تساهل و دوستی میان مردم مطابق پاراگراف د بند یک، همیشه و خودبه‌خود با سیاست‌های طراحی شده مطابق پاراگراف ج بند یک - که درمورد ایجاد حس احترام نسبت به هویت فرهنگی، زبان و ارزش‌های هر کودک و ارزش‌های ملی کشوری که در آن زندگی می‌کند، کشوری که خاستگاه کودک است، و تمدن‌های دیگر است - سازگار نباشد. اما درحقیقت، بخش مهم این مقررہ دقیقاً در {همین} شناخت ضرورت اتخاذ رویکرد متعادل درمورد آموزش نهفته است، رویکردی که می‌تواند با گفت‌وگو و احترام به تفاوت‌ها، ارزش‌های مختلف را باهم آشتی دهد. علاوه بر این، کودکان این قابلیت را دارند که در پل زدن میان تفاوت‌هایی که در طول تاریخ گروه‌های انسانی را از یکدیگر جدا کرده‌اند نقش منحصربه‌فردی بازی کنند.

■ کارکردهای بند یک ماده ۲۹

۵. ماده ۲۹ فقط یک فهرست یا لیست از اهداف مختلفی که آموزش باید در پی داشته باشد نیست. بلکه در چهارچوب کلی پیمان‌نامه، بر امور بسیاری تأکید می‌کند، ازجمله موارد زیر:

۶. نخست آنکه این ماده بر ماهیت ضروری ارتباط میان مقررات پیمان‌نامه تأکید می‌کند. {به‌عبارتی} این ماده از بسیاری مقررات دیگر وام می‌گیرد، بر آن‌ها تأکید می‌کند، و یا آن‌ها را ادغام یا

کامل می‌کند؛ و درک آن به تنهایی و بدون مواد دیگر ممکن نیست. علاوه بر اصول کلی پیمان نامه - عدم تبعیض (ماده ۲)، منافع عالیۀ کودک (ماده ۳)، حق زندگی، بقا و رشد (ماده ۷)، و حق بیان دیدگاهها و در نظر گرفته شدن دیدگاهها (ماده ۱۲) - بسیاری از مقررات دیگر را هم می‌توان برشمرد، مقرراتی که شامل این موارد می‌شوند، و البته محدود به اینها نیستند: حقوق و مسئولیت‌های والدین (مواد ۵ و ۱۸)، آزادی بیان (ماده ۱۳)، آزادی اندیشه (ماده ۱۴)، حق برخورداری از اطلاعات (ماده ۱۷)، حقوق کودکان دارای توانایی‌های معلولیت^۱ (ماده ۲۳)، حق برخورداری از آموزش بهداشت (ماده ۲۴)، حق تحصیل (ماده ۲۸)، و حقوق زبانی و فرهنگی کودکان {عضو} گروه‌های اقلیت (ماده ۳۰).

۷. حقوق کودکان ارزش‌هایی نیستند که از پیش‌زمینه و بسترشان جدا و یا مستقل از آن باشند، بلکه در چهارچوب اخلاقی کلی‌تری قرار دارند که تا حدودی در ماده ۲۹ و مقدمه {پیمان نامه} توصیف شده است. این ماده به‌طور مشخص به بسیاری از انتقادات که به پیمان نامه حقوق کودک وارد شده پاسخ می‌دهد. برای مثال: این ماده بر اهمیت احترام به والدین و همچنین ضرورت در نظر گرفتن حقوق در چهارچوب اصولی، اخلاقی، معنوی، فرهنگی و اجتماعی تأکید می‌کند. همچنین {این ماده} بر اهمیت این مسئله تأکید می‌کند که بیشتر حقوق کودکان نه تنها از بیرون {جامعه} تحمیل نشده‌اند، بلکه در تاروپود ارزش‌های جوامع محلی هستند.

۸. دوم اینکه این ماده به فرایندی که قرار است به میانجی آن حق تحصیل ترویج شود، اهمیت می‌دهد. بنابراین، ارزش‌های حاکم بر فرایند آموزشی نباید اقداماتی را که حقوق دیگر را ترویج می‌کند نادیده بگیرد، بلکه باید آن‌ها را تقویت کند. این موارد فقط شامل محتوای برنامه درسی نمی‌شود، بلکه به فرایند آموزشی، روش‌های آموزشی و محیط آموزش (که می‌تواند خانه، مدرسه یا هر جای دیگری باشد) نیز مربوط می‌شود. کودکان با ورود به مدرسه حقوق بشر خود را از

۱. [مترجمان] هر جا در متن اصلی کلماتی نظیر disabled آمده، به‌جای استفاده از معادل‌هایی نظیر معلول، ناتوان، توان‌خواه و یا توان‌یاب، از معادل «افراد دارای معلولیت» (people with disability) استفاده شده است.

دست نمی‌دهند. به‌عنوان مثال: آموزش می‌بایست به‌شکلی فراهم شود که به کرامت ذاتی کودک احترام بگذارد و شرایطی را فراهم کند که { کودک بتواند، مطابق بند یک ماده ۱۲، دیدگاه‌های خود را آزادانه بیان کند و در فعالیت‌های مدرسه مشارکت داشته باشد. شیوه ارائه آموزش باید به‌گونه‌ای باشد که محدودیت‌های مؤکدی را که در بند دوم ماده ۲۸ ذکر شده در نظر بگیرد و پرهیز از خشونت را ترویج دهد. کمیته به‌طور مرتب در ملاحظات نهایی خود بیان کرده است که به‌کار بردن تنبیه بدنی نه به کرامت ذاتی کودک احترام می‌گذارد و نه محدودیت‌های سختگیرانه انضباط مدرسه را مدنظر قرار می‌دهد. پیروی از ارزش‌های ذکرشده در ماده ۲۹ مشخصاً مستلزم این است که مدارس تا حد امکان دوستدار کودک باشند و از همه جهات با کرامت کودک در تطابق باشند. مشارکت کودکان در مدرسه، تشکیل اجتماعات و شوراهای دانش‌آموزی، آموزش و مشاوره با هم‌سالان، و مشارکت دادن کودکان در فرایندهای انضباطی مدرسه، همگی باید به‌عنوان بخشی از فرایند یادگیری و تجربه شناخت حقوق رواج داده شوند.

۹. سوم اینکه ماده ۲۸ بر تعهدات دولت‌ها در مورد برپایی نظام‌های آموزشی و تضمین دسترسی به آن‌ها تأکید می‌کند، درحالی‌که ماده ۲۹ بر اهمیت حق فردی و شخصی در مورد کیفیت خاص آموزش دست می‌گذارد. این ماده، که با تأکید پیمان‌نامه بر اهمیت اقدام با هدف منافع عالی کودک مطابقت دارد، بر مفهوم کودک‌محور بودن آموزش تأکید می‌کند: هدف اصلی آموزش توسعه شخصیت فردی، استعدادها و توانایی‌های کودک است، که ویژگی‌ها، علایق، توانایی‌ها و نیازهای یادگیری منحصر به فرد هر کودک را به رسمیت می‌شناسد.^۱ بنابراین، برنامه درسی باید با شرایط اجتماعی، فرهنگی، محیطی و اقتصادی هر کودک و نیازهای حال و آینده او مستقیماً در ارتباط باشد و ظرفیت‌های در حال رشد کودک را در نظر بگیرد؛ روش‌های تدریس باید متناسب با نیازهای مختلف کودکان متفاوت باشد. همچنین آموزش باید از این

1. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education, 1994, p. viii.

امر اطمینان حاصل کند که همهٔ کودکان مهارت‌های ضروری زندگی را آموخته‌اند و هیچ کودکی بدون آمادگی مواجهه با چالش‌هایی که انتظار می‌رود پیش روی خود در زندگی داشته باشد مدرسه را ترک نمی‌کند. مهارت‌های اولیه فقط شامل خواندن و نوشتن و حساب نمی‌شود، بلکه مهارت‌های زندگی از جمله قابلیت گرفتن تصمیم‌های عاقلانه، حل اختلافات بدون خشونت، و داشتن سبک زندگی سالم، روابط اجتماعی خوب و مسئولیت‌پذیری، تفکر انتقادی، استعدادهای خلاقانه و توانایی‌های دیگری را {نیز} شامل می‌شود که به کودکان ابزار موردنیاز برای دنبال کردن انتخاب‌هایشان را در زندگی می‌دهد.

۱۰. تبعیض مبتنی بر هر زمینه‌ای که در ماده ۲ پیمان‌نامه ذکر شده، چه آشکارا باشد و چه پنهان، کرامت انسانی کودک را پایمال می‌کند و می‌تواند به ظرفیت‌های کودک در بهره بردن از فرصت‌های آموزشی آسیب بزند و یا حتی آن‌ها را از بین ببرد. با اینکه ممانعت از دسترسی کودک به فرصت‌های آموزشی در وهلهٔ اول مربوط به ماده ۲۸ پیمان‌نامه می‌شود، اما عدم رعایت اصول مندرج در بند یک ماده ۲۹ نیز به طرق مختلف می‌تواند اثرات مشابهی بر جای بگذارد. مثال بارز این است^۱ که رویه‌هایی مانند برنامهٔ درسی‌ای که در راستای اصل برابری جنسیتی نباشد می‌تواند تبعیض جنسیتی را به شیوه‌های گوناگون تقویت کند، مانند اقداماتی که بهره‌مندی دختران از فرصت‌های آموزشی ارائه‌شده را محدود می‌کند، و یا محیط‌های ناامن یا نامساعدی که دختران را از مشارکت باز می‌دارد. تبعیض علیه کودکان دارای معلولیت نیز در بسیاری از نظام‌های آموزشی رسمی و بسیاری از موقعیت‌های آموزشی غیررسمی، از جمله خانه شیوع دارد.^۲ کودکانی که با اچ‌آی‌وی یا ایدز زندگی می‌کنند^۳

1. To take an extreme example

۲. رجوع کنید به:

General Comment No. 5 (1994) of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights on persons with disabilities.

۳. مترجمان [هرجا در متن اصلی عباراتی مانند children with HIV/AIDS آمده، براساس کتابچهٔ رهنمودهای واژه‌شناسی در زمینهٔ اچ‌آی‌وی و ایدز که براساس نسخهٔ انگلیسی آن توسط UNAIDS با همکاری اعضای پشتیبان و برنامهٔ کشوری در ایران تدوین شده، به جای استفاده از کودکان دارای اچ‌آی‌وی/ایدز و یا کودکان مبتلا به اچ‌آی‌وی/ایدز، از معادل «کودکانی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند» استفاده شده است.

هم در هر دو موقعیت {آموزشی رسمی و غیررسمی} به شدت مورد تبعیض واقع می‌شوند.^۱ این اقدامات تبعیض‌آمیز همگی در تعارض مستقیم با الزامات پاراگراف الف بند یک ماده ۲۹ هستند، که هدف آموزش را رشد کامل شخصیت، استعدادها و توانایی‌های ذهنی و جسمی کودک می‌داند.

۱۱. کمیته بر ارتباط میان بند یک ماده ۲۹ و مبارزه علیه نژادپرستی، تبعیض نژادی، بیگانه‌هراسی و دیگر تعصبات مرتبط نیز تأکید می‌کند. نژادپرستی و پدیده‌های مشابه آن در محیطی رواج پیدا می‌کند که جهل و هراس‌های بی‌پایه نژادی، قومی، مذهبی، فرهنگی و زبانی یا {مربوط به} هر تفاوت دیگری در آن وجود دارد و از تعصبات استفاده می‌شود، و یا ارزش‌های تحریف‌شده آموزش داده یا ترویج می‌شوند. پادزهر قابل اطمینان و پایدار در برابر همه این نقائص ارائه آموزشی است که درک و احترام به ارزش‌های ذکرشده در بند یک ماده ۲۹ از جمله احترام به تفاوت‌ها را ترویج کند و تمام جنبه‌های تبعیض و پیش‌داوری را به‌چالش بکشد. بنابراین، در همه کارزارهای علیه نژادپرستی و پدیده‌های مشابه، آموزش باید یکی از مهم‌ترین اولویت‌ها باشد. همچنین باید بر اهمیت آموزش درباره نژادپرستی در طول تاریخ و مشخصاً شیوه‌ای که خود را در جوامع خاصی نشان داده است یا نشان می‌دهد، تأکید داشت. رفتار نژادپرستانه چیزی نیست که فقط توسط «دیگران» صورت پذیرد. بنابراین اهمیت دارد که هنگام آموزش حقوق بشر و حقوق کودک و اصل عدم تبعیض، بر اجتماع خود کودک تمرکز شود. چنین آموزشی می‌تواند به‌شکلی مؤثر در پیش‌گیری و از بین بردن نژادپرستی، تبعیض قومی، بیگانه‌هراسی و تعصبات مشابه نقش‌آفرینی کند.

۱۲. چهارم آنکه بند یک ماده ۲۹ بر رهیافتی جامع^۲ نسبت به آموزش تأکید دارد. رویکردی که تضمین می‌کند فرصت‌های آموزشی موجود،

۱. رجوع کنید به توصیه‌های مصوب کمیته حقوق کودک در سال ۱۹۹۸ پس از روز بحث عمومی در مورد موضوع کودکانی که با اچ آی وی/ایدز در دنیا زندگی می‌کنند (A/55/41, para. 1536).

۲. Holistic به آن معنا که همه ابعاد و بخش‌های آموزش را به‌مثابه اجزایی بهم‌پیوسته و در تعامل درک می‌کنند.

میان ارتقای جنبه‌های جسمی، ذهنی، روحی و عاطفی آموزش با ابعاد فکری، اجتماعی و عملی و جنبه‌های مربوط به دوران کودکی و دوران حیات {فرد} تعادلی متناسب برقرار کنند. هدف کلی آموزش پیشینه کردن توانایی و فرصت کودک جهت مشارکت کامل و مسئولانه در جامعه‌ای آزاد است. لازم به ذکر است که {آن شیوه از} یاددهی که بیش از هر چیز بر انباشت دانش تأکید دارد و رقابت را تبلیغ می‌کند و منجر به تحمیل حجم کاری زیادی روی کودکان می‌شود، می‌تواند به‌صورتی جدی مانعی در راه رشد متعادل و حداکثری ظرفیت‌ها، توانایی‌ها و استعدادهاى کودک باشد. آموزش باید دostدار کودک، و برای هر کودک الهام‌بخش و انگیزه‌بخش باشد. مدارس باید فضایی انسانی ایجاد کنند و به کودکان اجازه دهند تا با توجه به توانایی‌های روبه‌تکامل خود رشد کنند.

۱۳. پنجم آنکه این ماده بر لزوم طراحی و فراهم آوردن آموزش به‌شیوه‌ای تأکید دارد که مجموعه‌ای از ارزش‌های اخلاقی مندرج در پیمان نامه را به‌صورت جامع و درهم‌تنیده ترویج و تقویت کند: ارزش‌هایی مانند آموزش برای صلح، مدارا و احترام به محیط‌زیست طبیعی. این موضع مستلزم رهیافتی چندوجهی و در چند زمینه و تخصص است. لزوم ترویج و تحکیم ارزش‌های مندرج در بند یک ماده ۲۹ صرفاً ناشی از مشکلات و مسائل جوامع دیگر نیست، بلکه این اقدامات باید بر مشکلات اجتماع خود کودک نیز متمرکز باشد. آموزش از این حیث باید در خانواده اتفاق بیفتد، اما مدارس و اجتماعات نیز نقشی مهم ایفا می‌کنند. به‌عنوان مثال: برای ایجاد حس احترام به محیط‌زیست طبیعی، آموزش باید میان مسائل زیست‌محیطی و توسعه پایدار با مسائل جمعیت‌شناختی، اجتماعی - اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی پیوند ایجاد کند. به همین منوال، کودکان باید احترام به محیط‌زیست طبیعی را در خانه، مدرسه و اجتماع بیاموزند، که هم شامل مشکلات ملی باشد و هم بین‌المللی، و کودکان را به‌شکلی فعالانه در پروژه‌های زیست‌محیطی در سطح محلی، منطقه‌ای یا جهانی مشارکت دهد.

۱۴. ششم آنکه این ماده نقش حیاتی فرصت‌های آموزشی مناسب در ترویج سایر حقوق بشر و فهم تفکیک‌ناپذیری {این حقوق} را نشان می‌دهد. ظرفیت کودک برای مشارکت همه‌جانبه و مسئولانه در جامعه‌ای آزاد نه‌تنها با ممانعت آشکار از دسترسی به آموزش، بلکه با کوتاهی در ترویج فهم ارزش‌های به‌رسمیت شناخته‌شده در این ماده هم می‌تواند تضعیف یا مختل شود.

■ آموزش حقوق بشر

۱۵. بند یک ماده ۲۹ می‌تواند سنگ‌بنایی باشد برای برنامه‌های متنوع آموزش حقوق بشر که کنفرانس جهانی حقوق بشر وین در ۱۹۹۳ خواستار آن شد و سازمان‌های بین‌المللی هم آن را ترویج کردند. با این حال، حقوق کودک همیشه آن‌طور که باید و شاید در بستر این فعالیت‌ها مورد توجه نبوده است. آموزش حقوق بشر باید دربارهٔ پیمان‌نامه‌های حقوق بشر اطلاعات ارائه دهد. اما علاوه بر این، کودکان باید از طریق مشاهدهٔ اجرای استانداردهای حقوق بشر در عمل، چه در خانه، چه در مدرسه و چه در اجتماع نیز دربارهٔ حقوق بشر بیاموزند. آموزش حقوق بشر باید فرایندی همه‌جانبه^۱ و مادام‌العمر باشد و از باز نمود ارزش‌های حقوق بشری در زندگی روزمره و تجارب کودکان شروع شود.^۲

۱۶. ارزش‌هایی که در بند یک ماده ۲۹ بیان شده است به کودکانی که در مناطق در حال صلح زندگی می‌کنند مربوط است، اما برای کودکانی که در شرایط مخاصمات یا اضطراری زندگی می‌کنند اهمیت بیشتری دارد. همان‌طور که {سند} چهارچوب داکار برای عمل^۳ اشاره دارد، مهم است در شرایطی که نظام‌های آموزشی متأثر از جنگ، فجایع و ناپایداری‌های طبیعی هستند، برنامه‌های آموزشی به‌گونه‌ای پیاده شوند که مروج فهم متقابل، صلح و مدارا باشند که کمک

1. comprehensive

۲. رجوع کنید به: قطعنامهٔ شمارهٔ ۴۹۱۱۸۴ مجمع عمومی مصوب ۲۳ دسامبر ۱۹۹۴ مبنی بر اعلام دههٔ آموزش حقوق بشر از طرف سازمان ملل.

3. Dakar Framework for Action

می‌کند از خشونت و درگیری جلوگیری شود.^۱ آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه هم یکی از جنبه‌های مهم تحقق بند یک ماده ۲۹ است که عموماً نادیده گرفته شده است.

■ اجرا، پایش، و بررسی و ارزیابی

۱۷. اهداف و ارزش‌هایی که در این ماده ذکر شده، با عباراتی نسبتاً کلی بیان شده‌اند و قابلیت این را دارند که معانی موسعی داشته باشند. به نظر می‌رسد این موضوع باعث شده که بسیاری از کشورهای طرف معاهده گمان کنند که لازم نیست اصول مربوطه در قوانین یا آیین‌نامه‌های اجرایی نمود داشته باشد، یا حتی گمان کنند این کار بی‌مورد است. این گمان توجیه‌ناپذیر است. در غیاب هرگونه حمایت رسمی مشخص در سیاست‌ها یا قوانین ملی، بعید به نظر می‌رسد که از اصول متناظر برای تأثیرگذاری بر سیاست‌های آموزشی استفاده شود. از این‌رو، کمیته از همه کشورهای طرف پیمان نامه می‌خواهد تا اقدامات لازم را جهت درج رسمی این اصول در سیاست‌های آموزشی و قوانینشان در همه سطوح انجام دهند.

۱۸. ترویج مؤثر بند یک ماده ۲۹ مستلزم بازنگری اساسی در برنامه درسی جهت شامل شدن اهداف مختلف آموزش، و تجدیدنظر اصولی در کتاب‌های درسی و سایر منابع و فناوری‌های آموزشی و همچنین سیاست‌های مدرسه است. آن دسته از رویکردهایی که بدون تشویق به هرگونه تغییر اساسی {در روش و محتوا} فقط به دنبال افزودن {صوری} اهداف و ارزش‌های این ماده به نظام فعلی هستند، به وضوح بلااثرند. تا وقتی آن افرادی که از آن‌ها انتظار می‌رود این ارزش‌ها را رُبه دیگران انتقال دهند، ترویج کنند، آموزش دهند و تا آنجا که ممکن است خودشان {در کردار} الگویی از {عمل به} این ارزش‌ها باشند، خودشان درباره اهمیت این ارزش‌ها متقاعد نشده باشند، ارزش‌های مذکور نمی‌توانند به نحوی مؤثر در برنامه‌های درسی کلی تراذغام

۱. رجوع کنید به:

و با آن هماهنگ شوند. از این رو، {ارائه‌ی} برنامه‌های آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت که مروج اصول ذکرشده در بند یک ماده ۲۹ باشند، برای آموزگاران، مدیران آموزشی و دیگر افراد دخیل در آموزش کودک، ضروری است. همچنین مهم است که روش‌های تدریس استفاده‌شده در مدارس بازتاب‌دهنده روح و فلسفه آموزشی پیمان‌نامه حقوق کودک و اهداف آموزشی مندرج در بند یک ماده ۲۹ باشند.

۱۹. علاوه بر این، محیط مدرسه نیز باید به‌خودی‌خود بازتاب‌دهنده آزادی و روح تفاهم، صلح، مدارا، برابری جنسیتی و دوستی میان تمام افراد، گروه‌های قومی، ملی و مذهبی و افراد بومی اشاره‌شده در پاراگراف‌های (ب) و (د) بند یک ماده ۲۹ باشد. مدرسه‌ای که اجازه می‌دهد قلدری یا سایر اقدامات خشن و انحصاری جریان داشته باشد با الزامات بند یک ماده ۲۹ مطابقت ندارد. اصطلاح «آموزش حقوق بشر» عمدتاً به‌نحوی استفاده می‌شود که بار معنایی آن را بیش از حد ساده می‌کند. چیزی که علاوه بر آموزش حقوق بشر رسمی موردنیاز است، ترویج ارزش‌ها و سیاست‌های مساعد با حقوق بشر، هم در مدارس و دانشگاه‌ها و هم در اجتماع گسترده‌تر، است.

۲۰. به‌طور کلی، اقدامات مختلفی که دولت‌های طرف پیمان‌نامه باید در راستای تعهداتشان در این کنوانسیون انجام دهند، بدون انتشار گسترده متن پیمان‌نامه مطابق ماده ۴۲ آن، فاقد زمینه و مبنای کافی خواهد بود. این انتشار گسترده همچنین نقش‌آفرینی کودکان را به‌عنوان ترویج‌کننده و مدافع حقوق کودک در زندگی روزمره‌شان تسهیل می‌کند. برای تسهیل انتشار گسترده‌تر {این متن}، دولت‌های طرف پیمان‌نامه باید اقداماتی را که برای دستیابی به این هدف انجام داده‌اند گزارش دهند. دفتر کمیسر عالی حقوق بشر باید پایگاه داده‌ای جامع از نسخه‌های پیمان‌نامه به زبان‌هایی که ترجمه شده ایجاد کند.

۲۱. رسانه‌ها نیز، در معنای عام آن، هم در ترویج ارزش‌ها و اهداف انعکاس‌یافته در بند یک ماده ۲۹ نقشی محوری دارند و هم در

تضمین آنکه عملکرد/ فعالیت‌هایشان موجب تضعیف اقدامات دیگران برای ترویج اهداف مذکور نمی‌شود. دولت‌ها مطابق با پاراگراف الف ماده ۱۷ پیمان‌نامه تعهد دارند که اقدامات لازم را انجام دهند تا «رسانه‌های گروهی را به انتشار اطلاعات و مطالبی که برای کودک فواید اجتماعی و فرهنگی دارد تشویق کنند»^۱

۲۲. کمیته از دولت‌های عضو می‌خواهد تا توجه بیشتری به آموزش به‌عنوان یک فرایند پویا داشته باشند، و همچنین ابزارهایی ایجاد کنند تا از طریق آن‌ها تغییرات مرتبط با ماده ۲۹ را در طول زمان بسنجند. هر کودکی حق دارد از آموزشی با کیفیت مطلوب برخوردار باشد، که به‌نوبه خود مستلزم تمرکز بر کیفیت محیط آموزشی، فرایندها و مطالب تدریس و یادگیری، و برآیندهای یادگیری است. این کمیته بر اهمیت پیمایش‌هایی تأکید می‌کند که می‌توانند فرصت ارزیابی پیشرفت‌های به‌دست‌آمده را فراهم کنند، و بر پایه ملاحظات و نظرات همه افراد درگیر در فرایند آموزش، از جمله کودکان محصل و غیرمحصل، آموزگاران و رهبران جوان، پدر و مادرها و مدیران و ناظران آموزشی باشند. در این رابطه، کمیته بر نقش {سازوکار} نظارتی در سطح ملی تأکید می‌کند، نظارتی که به‌دنبال تضمین این است که کودکان، والدین و آموزگاران در تصمیم‌گیری‌های مربوط به آموزش نقش ایفا کنند.

۲۳. کمیته از دولت‌های عضو می‌خواهد که یک برنامه جامع اقدام ملی، به‌منظور ترویج و نظارت بر تحقق اهداف مذکور در ماده ۲۹ ایجاد کنند. اگر چنین برنامه‌ای در چهارچوب یک برنامه اقدام ملی گسترده‌تر در زمینه کودکان، یا یک برنامه ملی اقدام در زمینه حقوق بشر، و یا یک راهبرد ملی در زمینه آموزش حقوق بشر تنظیم شده باشد، دولت باید تضمین کند که در هر صورت در آن به همه اهداف مندرج در ماده ۲۹ توجه می‌شود، و این توجه از منظر حقوق کودک انجام می‌شود. این کمیته از سازمان ملل متحد و دیگر سازمان‌های بین‌المللی، که با سیاست‌گذاری آموزشی و آموزش حقوق بشر

۱. در این رابطه کمیته {حقوق کودک} توصیه‌های حاصل از جلسه بحث عمومی سال ۱۹۹۶ کمیته در مورد کودک و رسانه را خاطر نشان می‌کند (رجوع کنید به 1396, para. A/53/41).

سروکار دارند، می‌خواهد تا به‌دنبال هماهنگی بیشتر در جهت ارتقای کارآمدی در اجرای ماده ۲۹ باشند.

۲۴. طراحی و اجرای برنامه‌هایی که ارزش‌های منعکس‌شده در این ماده را ترویج می‌کنند باید بخشی از پاسخ استاندارد دولت‌ها نسبت به تقریباً همهٔ موقعیت‌هایی باشد که در آن‌ها روندهایی از نقض حقوق بشر واقع شده است. به‌عنوان مثال: در مواقعی که موارد عمدهٔ نژادپرستی، تبعیض نژادی، بیگانه‌هراسی و دیگر اشکال عدم مدارا رخ می‌دهد که افراد کمتر از هجده سال در آن دست دارند، می‌توان نتیجه گرفت که دولت همهٔ اقداماتی را که باید برای ترویج ارزش‌های منعکس‌شده در این پیمان‌نامه به‌طور عام، و ماده ۲۹ به‌طور خاص انجام دهد، انجام نداده است. بنابراین باید مطابق بند یک ماده ۲۹ اقدامات متناسب مضاعفی اتخاذ کند، از جمله تحقیق در این باره که به‌کارگیری کدام تکنیک‌های آموزشی می‌تواند بر دستیابی به حقوق به‌رسمیت شناخته‌شده در این پیمان‌نامه تأثیر مثبتی بگذارد.

۲۵. دولت‌های طرف پیمان‌نامه باید نسبت به ایجاد سازوکار بررسی به‌منظور پاسخ‌گویی به شکایات درمورد سیاست‌ها یا عملکردهای موجود، که با بند یک ماده ۲۹ پیمان‌نامه سازگاری ندارند، اقدام کنند. ایجاد این سازوکار بررسی الزاماً نیازی به ایجاد نهادهای قانونی، اداری یا آموزشی جدید ندارد. بلکه می‌تواند به نهادهای حقوق بشری ملی یا نهادهای اجرایی موجود سپرده شود. کمیت‌ها از دولت‌های طرف پیمان‌نامه می‌خواهد در خلال ارائهٔ گزارش درمورد این ماده، ظرفیت‌های حقیقی را که در سطح ملی یا محلی وجود دارند شناسایی کنند تا بتوانند گزارشی از رویکردهای موجودی که ادعا شده مطابق پیمان‌نامه نیستند به‌دست آورد. اطلاعات ارائه‌شده باید حاوی چگونگی راه‌اندازی {سازوکار بررسی} و تعداد بررسی‌های انجام شده در دورهٔ زمانی گزارش مربوطه باشد.

۲۶. به‌منظور تمرکز بهتر بر روند ارزیابی گزارش‌های دولت‌های عضو پیمان‌نامه درمورد بند یک ماده ۲۹ و همچنین مطابق با ماده ۴۴،

که گزارش را مستلزم نشان دادن عوامل و مشکلات می‌داند، کمیته از کشورهای عضو کنوانسیون می‌خواهد تا در گزارش‌های دوره‌ای خود اطلاعات مفصلی ارائه کنند که نشان دهد کدام اولویت‌ها در حوزه اختیارشان اقدامات هماهنگ‌تری در راستای گسترش ارزش‌های منعکس‌شده در این مقررره می‌طلبند، و {مطابق آن} برنامه‌ای از فعالیت‌های مطرح‌شده برای پنج سال آینده به‌منظور حل مشکلات شناسایی‌شده ارائه کنند.

۲۷. کمیته از نهادها و سازمان‌های وابسته به سازمان ملل متحد و دیگر نهادهای دارای صلاحیت، که وظایفشان در ماده ۴۵ پیمان‌نامه تصریح شده است، می‌خواهد تا بسیار فعالانه‌تر و نظام‌مندتر به فعالیت‌های کمیته در ارتباط با بند یک ماده ۲۹ کمک کنند.

۲۸. اجرای برنامه‌عمل‌های ملی همه‌جانبه در راستای اقدام برای تحقق ماده ۲۹ نیاز به منابع مالی و انسانی دارد که باید مطابق ماده ۴ با حداکثر میزان ممکن موجود باشد. بنابراین کمیته {مدعای} محدودیت منابع از جانب کشورهای عضو را توجیه مناسبی برای عدم اقدام یا کافی نبودن اقدامات صورت‌گرفته نمی‌داند. در این زمینه و در راستای تعهدات دولت‌های عضو پیمان‌نامه مبنی بر توسعه و تشویق همکاری‌های بین‌المللی، چه به‌صورت کلی (مطابق مواد ۴ و ۴۵ کنوانسیون) و چه در ارتباط با آموزش (مطابق بند ۳ ماده ۲۸)، کمیته از کشورهای عضو پیمان‌نامه، که این همکاری‌های بین‌المللی را فراهم می‌کنند، می‌خواهد تا اطمینان حاصل کنند برنامه‌هایشان به‌نحوی طراحی شده که اصول مندرج در ماده ۲۹ را به‌صورت کامل در نظر بگیرد.

انجمن حمایت از حقوق کودکان
گروه ترجمه کمیته پژوهش

آدرس دفتر مرکزی: تهران، ابتدای خیابان سهروردی شمالی،
کوچه سلطانی (قراقول)، پلاک ۳۷

ایمیل: info@irsprc.org

تلفن: ۸۸۵۳۱۱۱۴ - ۰۲۱ و ۸۸۵۰۱۴۱۴ - ۰۲۱